

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Bērnu uzturēšanas noteikumus regulē (Somijas) Bērnu uzturēšanas likums (704/1975).

Saskaņā ar šo likumu bērnam ir tiesības uz pienācīgu uzturēšanu. Tas nozīmē apmierināt bērnu materiālās un psiholoģiskās vajadzības dažādās attīstības stadijās un segt izmaksas par viņu aprūpi un izglītību atkarībā no nepieciešamības, kā arī citus saistītos izdevumus.

Bērnam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus no vecākiem, kuri par to ir atbildīgi, atkarībā no viņu spējām. Ja kāds no vecākiem nepilda savu lomu bērna uzturēšanā vai ja bērns nedzīvo ar kādu no vecākiem pastāvīgi, vecākam var likt maksāt uzturīdzekļus par bērnu.

Vecākiem nav tiesību saņemt uzturīdzekļus no sava bērna.

Laulātajam maksājamo uzturīdzekļu noteikumus regulē (Somijas) Laulību likums (234/1929).

Laulībā katram laulātajam ir noteikta loma ģimenes kopējās mājāsaimniecības izdevumu segšanā un otra laulātā uzturēšanā atbilstoši savām spējām.

Ja laulātais nepilda savas uzturēšanas saistības vai ja laulātie dzīvo atsevišķi, vienam no laulātajiem var likt maksāt uzturīdzekļus otram.

Pēc šķiršanās vienai pusei ir pienākums maksāt uzturīdzekļus savam bijušajam laulātajam, ja puse par to ir noslēgušas vienošanos un vietējais sociālais dienests to ir apstiprinājis. Ja laulātie šķiras, tiesa var piespriest vienai pusei maksāt uzturīdzekļus otrai pusei, kura to pieprasa. Taču Somijas tiesu praksē pienākums maksāt uzturīdzekļus otrai pusei tiek noteikts reti. Parasti puse pēc šķiršanās uztur sevi pašas.

Laulātā tiesības saņemt uzturīdzekļus no bijušā partnera beidzas, kad puse, kura saņem uzturīdzekļus, apprecas vēlreiz.

Tas, kas ir iekļauts tiesību aktos attiecībā uz laulātajiem, attiecas arī uz pāriem reģistrētās partnerattiecībās.

Citu personisko attiecību ietvaros pusēm nav pienākuma maksāt uzturīdzekļus.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērna tiesības saņemt uzturīdzekļus no vecākiem beidzas tad, kad bērns ir sasniedzis 18 gadu vecumu.

Vecāki ir atbildīgi arī par sava bērna izglītības izmaksām pēc tam, kad bērns ir sasniedzis 18 gadu vecumu, ja tās tiek uzskatītas par pamatotām. Somijas tiesu praksē gan šāda parādība ir reta.

Lūdzam skatīt arī 1. jautājumu.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Gan puse, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, gan puse, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, var sazināties ar Sociālās labklājības departamentu, kas var palīdzēt izstrādāt vienošanos par uzturīdzekļiem. Sociālās labklājības departamenta apstiprināta vienošanās ir izpildāma tieši, tāpat kā tiesas spriedums.

Bērnu uzturēšanas likuma 8. panta a) apakšpunktā ir teikts, ka, pat ja bērnam vai pusei, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, nav pastāvīgas dzīvesvietas Somijā, Sociālās labklājības departaments var apstiprināt vienošanos par uzturēšanu, ja tiesai Somijā ir jurisdikcija attiecīgajā lietā saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 3. vai 6. pantu un ja puse ir vienojušās, ka pienākumu attiecībā uz uzturēšanu saskaņā ar 7. pantu 2007. gada 23. novembra Hāgas protokolā par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem regulē Somijas likumi.

Uzturēšanas strīda gadījumā puse, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, vai puse, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, var iesniegt lietu tiesā, aizpildot pieteikumu par izsaukumu uz tiesu.

Laulātie var noslēgt neoficiālu rakstveida vienošanos par uzturēšanu un lūgt vietējam sociālajam dienestam to apstiprināt. Iestāde pēc attiecīga lūguma palīdz pusēm izstrādāt vienošanos.

Uzturēšanas lietu, kurā iesaistīti divi laulātie, var iesniegt tiesā, aizpildot pieteikumu par izsaukumu uz tiesu.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

---

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Pārrobežu uzturēšanas lietām ir piemērojama Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 un tās noteikumi attiecībā uz jurisdikciju.

Dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir:

atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai vai

kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai; vai

tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem ir jurisdikcija noteikt personas juridisko statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību un ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība; vai

tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem ir jurisdikcija noteikt vecāku atbildību, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību un ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība.

Ja lieta nav saistīta ar pārrobežu jautājumiem, noteikumi par jurisdikciju ir atrodami (Somijas) Tiesas procesa kodeksā (4/1734).

Saskaņā ar Tiesas procesa kodeksa 10. nodaļas 1. pantu prasību pret fizisku personu izskata tajā rajona tiesā, kuras jurisdikcijā ir personas pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta. Saskaņā ar 10. nodaļas 9. pantu prasību par uzturīdzekļiem var izskatīt arī tajā rajona tiesā, kuras jurisdikcijā ir tās puses pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta, kura pieprasa vai saņem uzturīdzekļus.

Ja lieta ir saistīta ar šķiršanos vai kopdzīves izbeigšanu, ir iespējamas prasības attiecībā uz vienošanos par uzturēšanu, bērna aizgādību vai saskarsmes tiesībām vai citas prasības saistībā ar šķiršanos vai kopdzīves izbeigšanu. Tādā gadījumā jurisdikcija ir tiesai, kurā tiek izskatīta šķiršanās lieta.

Ja uzturīdzekļu prasība ir saistīta ar tiesvedību par bērna aizgādību vai paternitātes noteikšanu, tiesas process par uzturīdzekļiem var notikt tajā pašā tiesā, kurā notiek tiesvedība attiecībā uz pirmo lietu.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uzsākt tiesvedību bez pārstāvja (advokāta). Taču pusei tiesvedībā parasti ir nepieciešama speciālistu palīdzība, tāpēc ir ieteicams izmantot pārstāvja vai advokāta pakalpojumus.

Pārrobežu uzturēšanas lietās iesaistītās puses var vērsties centrālajā iestādē.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Lietas izskatīšanai tiesā ir piemērojama nodeva. Tiesa pieprasa nodevas samaksu, un piemērojamā summa (86–200 EUR) ir atkarīga no tiesas un nepieciešamības izskatīt lietu. ([Rajona tiesu piemērotās nodevas](#)).

Noteikumus par pieteikuma iesniedzēja tiesībām uz juridisko palīdzību regulē (Somijas) Juridiskās palīdzības likums un (Somijas) Likums par centrālo iestādi Somijā noteiktās starptautiskās lietās saistībā ar uzturēšanu (1076/2010). Ārvalstīs dzīvojošs pieteikuma iesniedzējs arī var saņemt juridisko palīdzību uzturēšanas lietās, pamatojoties uz Īpašu abpusēju nolīgumu. Šādus nolīgumus Somija ir noslēgusi ar atsevišķiem Amerikas Savienoto Valstu štatiem un atsevišķām Kanādas provincēm.

Plašāka informācija par juridisko palīdzību Somijā pieejama tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Noteikumus attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas maksājami par bērnu, regulē Bērnu uzturēšanas likums (704/1975).

Parasti uzturinaudā maksā skaidrā naudā ikmēneša avansa maksājuma formā, ja vien nav norunāts vai noteikts citādi. Izņēmuma kārtā uzturlīdzekļus ir iespējams pieprasīt vienreizēja maksājuma, kā arī kustamā vai nekustamā īpašuma formā.

Somijā par bērnu maksājamo uzturlīdzekļu apmēru nenosaka pēc tabulas. Katrs gadījums tiek izskatīts atsevišķi. Saskaņā ar likuma 1. pantu bērnam ir tiesības uz pienācīgu uzturēšanu. Tas nozīmē apmierināt bērnu materiālās un psiholoģiskās vajadzības dažādās attīstības stadijās un segt izmaksas par viņu aprūpi un izglītību atkarībā no nepieciešamības, kā arī citas saistītās izmaksas. Saskaņā ar 2. pantu vecāki ir atbildīgi par savu bērnu uzturēšanu, ņemot vērā savas spējas. Izvērtējot šīs spējas, tiek ņemts vērā viņu vecums, darbaspēja, iespēja iegūt ienesīgu darbu, viņiem piederošie īpašumi un līdzekļi un citi aspekti attiecībā uz juridisko atbildību nodrošināt bērna uzturēšanu. Izvērtējot vecāku atbildības apmēru attiecībā uz uzturēšanu, tiek ņemta vērā arī bērna spēja un iespējas uzņemties atbildību par sevis uzturēšanu, kā arī faktori, kuru dēļ vecāki nespēj segt izdevumus par bērna uzturēšanu, vai saistītie izdevumi tiek pēc iespējas samazināti.

Maksājāmās uzturinaudas apjoms periodiski tiek automatiski palielināts atbilstīgi dzīves dārdzības pieaugumam. Papildus noteikumi par automatisko palielināšanu ir iekļauti (Somijas) Likumā par noteiktu uzturlīdzekļu maksājumu sasaisti ar dzīves dārdzības indeksu (583/2008).

Uzturinaudas apjomu un maksāšanas metodi var mainīt ar vienošanos vai tiesas spriedumu, ja pēc uzturinaudas apstiprināšanas ir būtiski mainījušies apstākļi, kas dod pamatu uzskatīt izmaiņas par pamatotām, ņemot vērā situāciju attiecībā uz bērnu un vecāku, kurš maksā uzturlīdzekļus.

Laulātajam maksājamo uzturlīdzekļu noteikumi ir paredzēti Laulību likumā. Taču Somijas tiesu praksē pienākums maksāt uzturlīdzekļus otrai pusei tiek noteikts reti. Parasti puses pēc šķiršanās uztur sevi pašas.

Uzturinaudā skaidras naudas formā var pieprasīt maksāt nepārtraukti vai līdz brīdim, kad beidzas fiksētais maksāšanas periods, kas noteikts ar vienošanos, nolēmumu vai spriedumu. Tomēr uzturlīdzekļus var pieprasīt maksāt arī vienreizēja maksājuma formā, ja to atļauj tās puses finansiālais stāvoklis, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, kā arī citi faktori. Uzturlīdzekļus var pieprasīt maksāt arī kustamo vai nekustamo īpašumu formā.

Lai atspoguļotu dzīves dārdzības pieaugumu, maksājāmās uzturinaudas apjoms periodiski tiek automatiski palielināts. Papildus noteikumi par automatisko palielināšanu ir iekļauti (Somijas) Likumā par noteiktu uzturlīdzekļu maksājumu sasaisti ar dzīves dārdzības indeksu (583/2008).

Tiesas lēmumu vai spriedumu vai abu laulāto noslēgtu vienošanos var grozīt, ja grozījumi ir uzskatāmi par pamatotiem, ņemot vērā mainījušos apstākļus. Tomēr nedrīkst grozīt lēmumu, spriedumu vai vienošanos, ar kuru ir noteikts, ka uzturlīdzekļi jāmaksā vienreizēja maksājuma formā, kad maksājums jau ir veikts. Abu laulāto noslēgtu vienošanos par uzturēšanu var grozīt, ja vienošanās ir uzskatāma par nepamatotu. Saskaņā ar likumu pienākums periodiski maksāt uzturlīdzekļus vairs nav spēkā, ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, apprecas vēlreiz.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturinauda par bērnu tiek maksāta bērna aizbildnim (pārskaitot to uz viņa bankas kontu).

Uzturinauda par laulāto tiek maksāta pašam laulātajam (pārskaitot to uz viņa bankas kontu).

Parasti uzturinaudā maksā skaidrā naudā ikmēneša avansa maksājuma formā, ja vien nav norunāts vai noteikts citādi. Izņēmuma kārtā uzturlīdzekļus ir iespējams pieprasīt vienreizēja maksājuma, kā arī kustamā vai nekustamā īpašuma formā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Pusei, kura ir tiesīga saņemt uzturinaudu, vai, izpildot noteiktus nosacījumus, Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūrai (*Kela*) (sk. 12. jautājumu) ir tiesības vērsties tiesā, lai pieprasītu uzturlīdzekļu samaksu, ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus, nemaksā tiesas noteikto vai ar vienošanos norādīto uzturinaudu.

Puse, kura ir tiesīga saņemt uzturinaudu, var pieprasīt tiesu izpildītājam izpildīt uzturēšanas vienošanos vai nolēmumu, kā norādīts (Somijas) Izpildes likumā. Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos.

Ja laulātais, kura pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus, to nedara, pārkāpjot vienošanos, ko apstiprinājis vietējais sociālais dienests, vai tiesas lēmumu vai spriedumu, puse, kura ir tiesīga saņemt uzturlīdzekļus, var pieprasīt tiesu izpildītājam izpildīt vienošanos vai lēmumu/spriedumu, kā norādīts Izpildes likumā.

11 Tsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Izpilde un parādnieka aizsardzības noteikumi

Ja lieta tiek nodota izpildiestādei, parādniekam vispirms tiek nosūtīts paziņojums par tiesvedību un atgādinājums par samaksu. Parasti parādniekam ir jānodrošina iespēja veikt maksājumu pēc atgādinājuma saņemšanas.

Ja parādnieks pēc atgādinājuma saņemšanas nemaksā un labprātīgi nesazinās ar izpildiestādi par samaksu, izpildiestāde sāk izmeklēšanu attiecībā uz parādnieka ienākumiem un līdzekļiem, izskatot reģistrētos datus.

Parādnieka ienākumu un līdzekļu izmeklēšana un jebkura turpmāka izmeklēšana ir strikti regulēta.

Lielākajā daļā gadījumu parādnieka ieņēmumi un bankas konta līdzekļi tiek apķīlāti. Parasti var apķīlāt trešdaļu parādnieka algas, pensijas, bezdarbnieka pabalsta vai maternitātes pabalsta. Par ienākumiem uzskata arī atvaļinājumu prēmijas, papildu prēmijas, honorārus un citus saņemtos maksājumus.

Apķīlājamo summu aprēķina no neto ieņēmumiem. Sociālie pabalsti un labturības maksājumi, piemēram, mājokļa un bērna pabalsts, netiek pieskaitīti. Ir iespējams vienoties par maksājumu plānu kā alternatīvu periodiskai ienākumu apķīlāšanai.

Izpildes pasākumos un maksājumu plānos vienmēr tiek ņemta vērā parādnieka līdzekļu daļa, kas ir aizsargāta ar likumu, proti, atlikusī summa, kas nepieciešama, lai viņš varētu izdzīvot. Aizsargātā daļa tiek mainīta atbilstoši nacionālajam pensiju indeksam. Aizsargāto daļu piemēri ir apskatāmi tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/ulosotto/en/index/velallisenaulosotossa/palkanulosmittaus.html>.

Parādniekam ir tiesības uz pārsūdzību, taču parāda piedziņas process netiek apturēts, ja vien tiesa to nenolemj atsevišķi.

Noilgums attiecībā uz uzturlīdzekļu parādu

Bērnu uzturēšanas likuma 16. panta c) apakšpunktā ir teikts, ka periodiski maksāta uzturinauda un visi saistībā ar to aprēķinātie kavējumu procenti no puses, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, ir jāpiedzen piecu gadu laikā no tā gada sākuma, kas seko gadam, kurā jāveic maksājums. Citādi tiesības saņemt

maksājumu ir zaudētas. Turpretī uzturīdzekļi vienreizēja maksājuma formā un jebkādi kavējumu procenti saistībā ar to ir jāpiedzen piecu gadu laikā no brīža, kad ir jāveic uzturēšanas maksājums, un ne vēlāk kā piecu gadu laikā no brīža, kad uzturēšanas maksājums sasniedzis pilngadību.

Līdzīgi arī Sociālās apdrošināšanas aģentūrai bērna uzturēšanas maksājums, ko tā maksā par pusi, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, ir jāpiedzen piecu gadu laikā no tā gada sākuma, kas seko gadam, kurā bija jāveic uzturēšanas maksājums, par kuru ir izmaksāts pabalsts, radot parādu. Citādi tiesības saņemt maksājumu ir zaudētas (Bērnu uzturēšanas pabalstu likuma 580/2008 22. pants).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, nemaksā uzturīdzekļus saskaņā ar vienošanos, uzturīdzekļu saņēmējam ir jāpieprasa tiesu izpildītājam piedzīt nesamaksāto summu. Izpildiestāde sniedz norādījumus par to, kā to pieprasīt. Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos. Lūdzam skatīt 13. un 14. jautājumu. Izpildiestāde nepieprasa samaksu par uzturīdzekļu maksājumu piedziņu. Plašāka informācija par procedūru pieejama tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/ulosotto/en/index.html>.

Ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, saņem bērna uzturēšanas pabalstu no Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*) tādēļ, ka otra puse neveic uzturēšanas maksājumus, tā var neuzsākt lietu par uzturīdzekļu maksājumu piedziņu. Ja *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu, tā pārņem tiesības uz uzturēšanas maksājumu tādā apmērā, kas atbilst izmaksātajai bērna uzturēšanas pabalsta summai (*regresa tiesības*) (Bērnu uzturēšanas likuma 580/2008 19. pants). Ja saskaņotā uzturēšanas summa ir lielāka par *Kela* maksāto bērna uzturēšanas pabalstu un puse, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, tos nemaksā, *Kela* apmaksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā un piedzen nesamaksāto uzturēšanu no šīs puses pilnā apmērā. Ja rezultāts ir sekmīgs, *Kela* pēc parāda piedziņas samaksā uzturēšanu un bērna uzturēšanas pabalsta starpību vecākam, kuram ir aizgādība pār bērnu. Pārrobežu lietās par uzturīdzekļu piedziņu iesaistītās puses var vērsties Tieslietu ministrijā kā centrālajā iestādē.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, nemaksā to, ko tā ir parādā saskaņā ar uzturēšanas vienošanos vai nolēmumu attiecībā uz Somijā dzīvojošu bērnu, bērnam ir tiesības saņemt bērna uzturēšanas pabalstu no Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*). Informācija par *Kela* maksātā bērna uzturēšanas pabalsta apmēru ir pieejama tīmekļa vietnē <http://www.kela.fi/elatustuki> (Likums par noteiktu uzturīdzekļu maksājumu sasaisti ar dzīves dārdzības indeksu (583/2008)).

Bērna uzturēšanas pabalstu ir iespējams saņemt arī tad, ja bērna uzturēšanas maksājums ir noteikts saskaņā ar uzturēšanas vienošanos vai nolēmumu par mazāku summu nekā attiecīgajā brīdī maksājams bērna uzturēšanas pabalsts, kas saistīts ar tā laulāta finansiālajām grūtībām, kura pienākums ir maksāt uzturīdzekļus. Tādos gadījumos *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalsta un uzturēšanas starpību. Papildus bērns saņem no parādnieka uzturēšanu, kas norādīta uzturēšanas vienošanās vai nolēmumā. Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, nevar samaksāt uzturēšanu, attiecīgā summa var būt arī 0 EUR. Tādos gadījumos *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā.

Noteikumi par prasībām, kas regulē bērna uzturēšanas pabalsta saņemšanu, ir paredzēti Bērnu uzturēšanas likumā (580/2008). Bērna uzturēšanas pabalsts tiek piešķirts pēc iesnieguma saņemšanas no bērna aizbildņa vai likumiskā pārstāvja, vai kāda, kurš uzņēmis godprātīgas rūpes par bērnu. Tam var pieteikties arī bērns, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, ja viņš dzīvo atsevišķi. Bērna uzturēšanas pabalsta maksāšana neatbrīvo attiecīgo pusi no pienākuma maksāt uzturēšanu pilnā apmērā. Ja *Kela* nolemj maksāt bērna uzturēšanas pabalstu, pamatojoties uz uzturēšanas nemaksāšanu, tai ir tiesības un pienākums piedzīt nesamaksātos uzturīdzekļu maksājumus no attiecīgās puses.

Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, bērna uzturēšanu var saņemt tikai no sava laulātā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Tieslietu ministrija ir centrālā iestāde Somijā attiecībā uz starptautiskiem nolīgumiem par uzturīdzekļu piedziņu (skatīt, piemēram, Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Hāgas 2007. gada Konvenciju par uzturīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu). Centrālās iestādes pienākumi ietver uzturīdzekļu pieteikumu saņemšanu, to pārsūtīšanu kompetentajām iestādēm un tiesvedības uzsākšanu saistībā ar pieteikumiem.

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, dzīvo valstī, kurā ir spēkā starptautiskie nolīgumi par uzturīdzekļu piedziņu, pieteikuma iesniedzējs var sazināties ar Tieslietu ministriju, lai piedzītu uzturīdzekļus attiecīgajā ārvalstī. Ja nepieciešams, pieteikumu iesniedzēji tiek aicināti sazināties ar vietējo juridiskās palīdzības biroju vai privātu advokātu (piemēram, lai noskaidrotu, kā sagatavot pieteikuma dokumentus). Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos.

Ja pusei, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, bērna uzturēšanas pabalstu maksā *Kela*, pamatojoties uz uzturēšanas nemaksāšanu, *Kela* pārņem tiesības uz uzturēšanas maksājumu tādā apmērā, kādā ir samaksāts bērna uzturēšanas pabalsts (*regresa tiesības*) (Bērnu uzturēšanas likuma 580/2008 19. pants). Tādā gadījumā *Kela* piedzen nesamaksātos uzturīdzekļu maksājumus tās puses vārdā, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus un kura tādā situācijā nevar rīkoties, lai piedzītu parādu. Ja saskaņotā uzturēšana ir lielāka nekā *Kela* maksātā pabalsta summa, *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā un piedzen nesamaksāto uzturēšanu pilnā apmērā no puses, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus. Ja rezultāts ir sekmīgs, *Kela* pēc parāda piedziņas samaksā uzturēšanu un bērna uzturēšanas pabalsta starpību vecākam, kuram ir aizgādība pār bērnu.

Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, bērna uzturēšanu var saņemt tikai no sava laulātā. Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, bērna uzturēšanu var saņemt tikai no sava laulātā. Šī persona var sazināties ar tiesu izpildītāju un mēģināt noskaidrot, vai ārvalstīs dzīvojošam laulātajam Somijā ir līdzekļi, kurus var apķīlāt saskaņā ar Izpildes likumu. Persona var arī lūgt Tieslietu ministrijas palīdzību uzturīdzekļu piedziņai ārvalstīs.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Tieslietu ministrijas (centrālās iestādes) kontaktinformācija

Adrese: *Ministry of Justice*

PO BOX 25,

00023 Government

Tālrunis: +358 29516001

Fakss: +358 9 1606 7524

E-pasts: maintenance.ca@om.fi

Tieslietu ministrijas tīmekļa vietne: <https://oikeusministerio.fi/en/frontpage>

Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*) kontaktinformācija

Adrese: *Kansaneläkelaitos,*

Perintäkeskus

PO BOX 50,

00601 Helsinki

Tālrunis: +358 20 634 4940 (privātpersonas), +358 20 634 4942 (iestādes)

Fakss: +358 20 635 3330

E-pasta adrese: maintenance@kela.fi

Kela tīmekļa vietne pieejama šeit: <https://www.kela.fi/web/en>

Juridiskās palīdzības biroju tīmekļa vietnes pieejamas šeit: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index/yhteystiedot.html>

Vietējo sociālo dienestu kontaktinformācija ir atrodama telefonu grāmatā vai zvanot Somijas uzziņu dienestiem. Zvanot ir jānorāda, kāds vietējais sociālais dienests ir nepieciešams. Somijā ir aptuveni 320 vietējās iestādes (pašvaldības).

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Pieteikuma iesniedzējs citā valstī vislabāko palīdzību saņems, sazinoties ar attiecīgās valsts kompetento centrālo iestādi, kas pēc tam sazināsies ar Somijas Tieslietu ministriju. (Skatiet 13., 14. un 15. jautājumu.)

Pieteikuma iesniedzējs var sazināties arī tieši ar Somijas iestādēm.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Lūdzam skatīt atbildes uz 15. jautājumu.

Ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (bērns vai laulātais), un puse, kurai ir pienākums tos maksāt, dzīvo dažādās valstīs, Tieslietu ministrija, kā arī kompetentās iestādes attiecīgajā ārvalstī var palīdzēt abām pusēm šajā lietā. Pieteikuma iesniedzējs (bērns vai laulātais, kuram ir tiesības pieteikties) var lūgt ministriju nodrošināt to, ka spriedums, lēmums vai apstiprināta vienošanās par uzturēšanu, kas izdota/pieņemta ārvalstīs, tiek izpildīta Somijā un izpildes ceļā iegūtie uzturlīdzekļi, apķīlājot maksātāja īpašumu, tiek pārskaitīti uz bankas kontu, ko norādījusi puse, kura saņem uzturlīdzekļus. Taču Tieslietu ministrija nevar maksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā.

Dažādi spēkā esoši starptautiski nolīgumi nozīmē, ka Tieslietu ministrijas kā centrālās iestādes pienākumos ietilpst arī, piemēram, palīdzēt atklāt parādnieka vai kreditora atrašanās vietu, iegūt informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un palīdzēt noteikt procentus, ja tā paredzēts uzturlīdzekļu piedziņas procesā.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

---

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Ja Tieslietu ministrija vai tās pilnvarota persona, ņemot vērā savas kā centrālās iestādes funkcijas saskaņā ar dažādiem spēkā esošiem starptautiskajiem nolīgumiem, pārstāv pieteikuma iesniedzēju tiesā vai citā Somijas iestādē, pieteikuma iesniedzējam juridiskā palīdzība tiek sniegta bez maksas neatkarīgi no juridiskās palīdzības noteikumiem vai priekšnosacījumiem citos tiesību aktos.

Tas attiecas uz lietām, kas saistītas ar:

noteikšanu, ka citā valstī izdots uzturēšanas nolēmums ir jāapstiprina vai jāizpilda Somijā;

paternitātes noteikšanu;

pienākuma noteikšanu vecākam maksāt uzturlīdzekļus savam bērnam;

izmaiņām saskaņotajā bērna uzturēšanā, ja pieteikuma iesniedzējs ir bērns vai bērna pārstāvis.

Taču 2.–4. punktā minētais ir piemērojams tikai tad, ja bērns tiesvedības uzsākšanas brīdī nav sasniedzis 21 gada vecumu.

Ja Tieslietu ministrija vai tās pilnvarota persona, ņemot vērā savu kā centrālās iestādes uzdevumu saskaņā ar dažādiem spēkā esošiem starptautiskajiem nolīgumiem, pārstāv pieteikuma iesniedzēju uzturēšanas nolēmuma izpildes procesā, pieteikuma iesniedzējs nesedz izpildes izmaksas.

Citos gadījumos pieteikuma iesniedzējs var lūgt juridisko palīdzību no valsts. Juridiskā palīdzība nozīmē, ka pieteikuma iesniedzējs var izmantot pārstāvja (advokāta) pakalpojumus, lai atrisinātu juridisku lietu, kuru pilnībā vai daļēji finansē valsts. Juridiskā palīdzība ir pieejama visos juridiskajos jautājumos.

Parasti tā ir pieejama tikai lietās, kas tiek izskatītas Somijā. Palīdzības saņemšanai var pieteikties jebkurā valsts juridiskās palīdzības birojā neatkarīgi no tā, kur pieteikuma iesniedzējs dzīvo. Vispraktiskāk ir iesniegt pieteikumu tuvākajā birojā. Pieteikuma iesniedzējam ir jāuzrāda pārskats par saviem ienākumiem, pieprasītajiem izdevumiem, īpašumiem un parādiem. Ir jābūt arī tās lietas aprakstam, kurā ir lūgta juridiskā palīdzība, un informācijai par pieteikuma iesniedzēja juridisko izdevumu apdrošināšanu. Papildu informācija: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

Somijas izpildiestādes nepieprasa samaksu par uzturlīdzekļu prasības izpildi.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Saskaņā ar Regulas 51. pantu par centrālo iestādi ir iecelta Tieslietu ministrija. Likumā par centrālo iestādi Somijā noteiktās starptautiskās lietās saistībā ar uzturēšanu (1076/2010) ir iekļauti papildus noteikumi par tās funkcijām.

Lapa atjaunināta: 06/12/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.